

Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova
Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare

Testarea tematică la limba și literatura română
clasa a V-a, sesiunea 2025

Chișinău, 2025

Testarea în clasa a V-a la limba și literatura română s-a realizat din multiple considerente de ordin educațional și strategic. Așa cum clasa a V-a marchează trecerea de la învățământul primar la cel gimnazial, evaluarea achizițiilor lingvistice ale elevilor de 11-12 ani contribuie la înțelegerea modului în care aceștia se adaptează la noile cerințe curriculare. Proba de evaluare la această clasă se sprijină, în linii mari, pe capacitățile pe care elevii trebuie să le demonstreze la finele nivelului primar de învățământ, singurul domeniu tematic nou-asimilat fiind cel al aspectelor timpului trecut (dar și aici, doar imperfectul și perfectul compus). Rezultatele testării sunt de natură să permită identificarea timpurie a dificultăților de învățare la vârsta respectivă, intervențiile pedagogice diferențiate și adaptarea demersului didactic la nevoile reale ale beneficiarilor procesului educațional. Alcătuirea probei de evaluare are un caracter formativ și orientativ, încurajând utilizarea evaluării ca instrument de susținere a procesului de acumulare/ aprofundare a achizițiilor lingvistice necesare diverselor situații din cotidian.

Testarea tematică la limba și literatura română în clasa a V-a a avut ca obiectiv a scoate în evidență capacitatea elevilor:

- de a pune întrebări/ a răspunde la întrebări pe marginea textului perceput;
- de a pune în relație de apropiere sau de opoziție sensurile cuvintelor din text;
- de a identifica unități de vocabular care descriu/ se referă la un fenomen abordat;
- de a identifica/ numi/ analiza fapte de limbă prezente în text, la nivelul gramaticii elementare (substantive, adjective, verbe, pronume personale; subiecte, predicate, părți secundare);
- de a construi logic propriul text, a-l redacta ortografic și a plasa semnele de punctuație, în limita regulilor învățate.

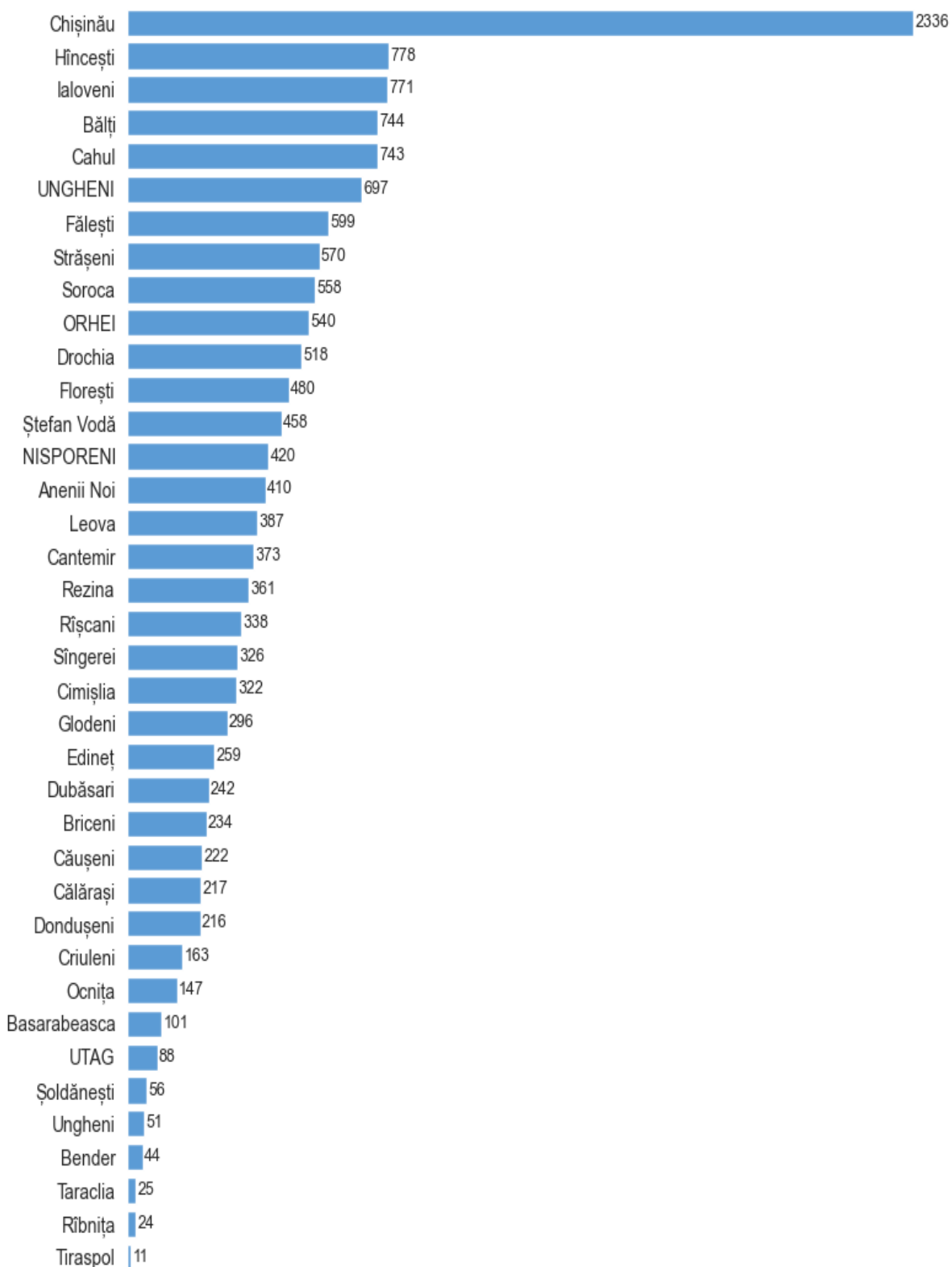
Proba de evaluare la limba și literatura română în clasa a V-a s-a elaborat în baza unui fragment adaptat după Cezar Petrescu și pune în evidență frământările unei fete de cinci ani, care, în lipsa unui suport informațional asigurat de părinți, caută posibilități de a răspunde independent la întrebări și le găsește în cărți. Fragmentul a fost ales din mai multe considerente pedagogice: accesibilitatea limbajului și a conținutului, tematica relevantă pentru vârsta elevilor, personajul central ușor de relaționat cu universul copiilor de 11-12 ani, valoarea formativă a textului, potențialul amplu pentru elaborarea sarcinilor de diferit tip.

Sarcinile le-au cerut elevilor:

1. să distingă, în baza fragmentului citit, afirmațiile adevărate de cele false;
2. să identifice propoziții de divers tip (exclamative și interogative);
3. să despartă cuvinte în silabe;
4. să pună verbele la forma gramaticală cerută (timp viitor și trecut);
5. să alcătuiască un enunț cu cuvântul ce reprezintă axa tematică a fragmentului;
6. să descrie camera personajului în baza unor detalii date de text;
7. să plaseze în enunț semnele de punctuație necesare;
8. să alcătuiască un dialog din cinci replici, valorificând tematica dominantă a fragmentului de text artistic.

La testarea tematică la disciplina limba română au participat 15 125 de elevi din 593 de instituții de învățământ. În Diagrama 1 sunt prezentate datele privind numărul de elevi care au participat la testare din fiecare raion/municipiu din țară.

Diagrama 1. Numărul de elevi participanți la testare

Conform datelor din Diagrama 1 privind numărul de elevi care au participat la testare, cei mai mulți elevi provin din municipiul Chișinău (2 336 de elevi), ceea ce reprezintă un procent semnificativ (15,44%) din totalul participanților. Urmează raionul Hîncești cu 778 de elevi (aproximativ 4,3%), Ialoveni cu 771 și Bălți cu 744 de elevi. La polul opus, cele mai mici participări s-au înregistrat în raioanele Tiraspol (11 elevi), Rîbnița (24 elevi) și Taraclia (25 elevi).

Diagrama 2. Distribuția numerică a notelor obținute

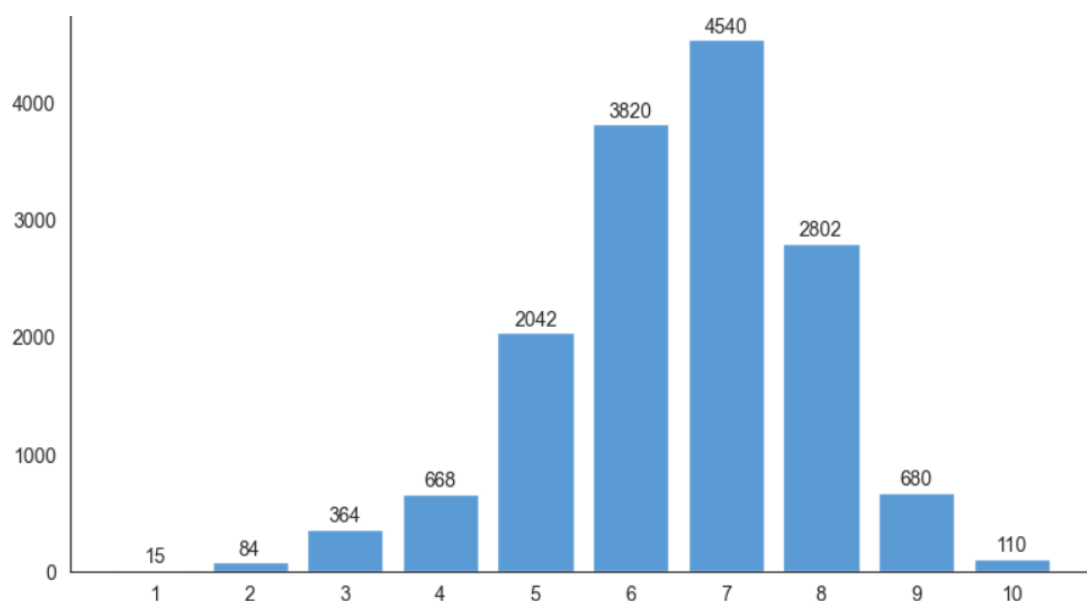
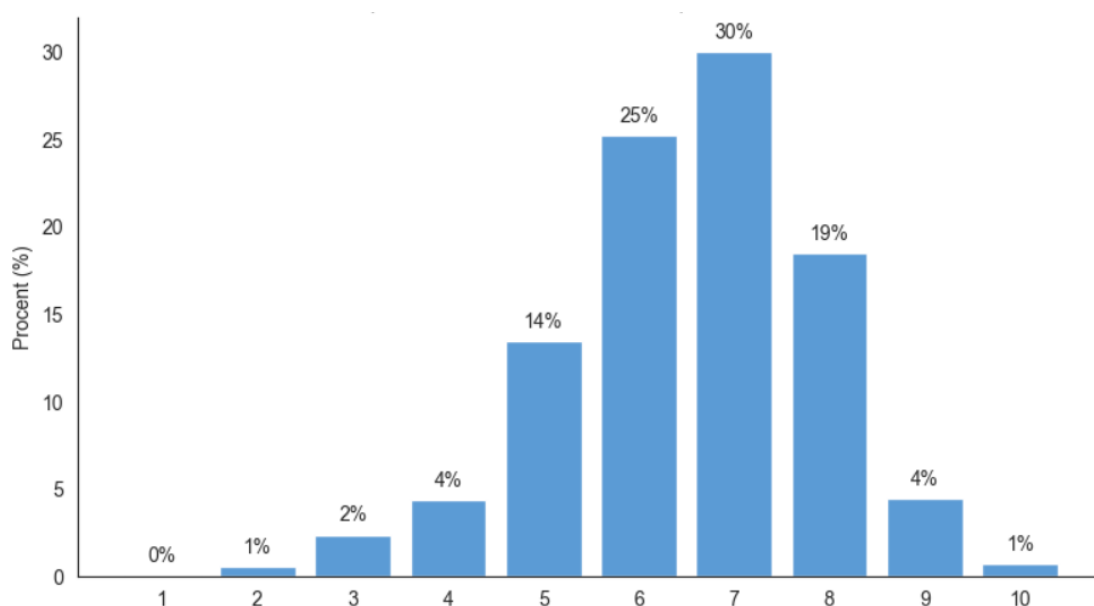

Diagrama 3. Distribuția procentuală a notelor obținute

Conform Diagramelor 2 și 3, nota cel mai frecvent obținută este „7”, cu aproximativ 30% dintre elevi în această categorie. Este urmată de nota „6” (25%) și nota „8” (19%). Notele de „6”, „7” și „8”, ce se înscriu în categoria rezultatului mediu: în număr de 11 162, acestea reprezintă 73,79% din totalul notelor acumulate de elevi.

De altă parte, este elocvent numărul notelor insuficiente: 1131 sau 7,47%. Acest lucru semnifică faptul că, în ansamblu, un elev din 13 are lacune grave în cele mai simple abordări ale unui conținut informațional asimilabil la vârsta lui. 15 elevi sau 0,10% nu au acumulat niciun punct, fapt ce presupune nota „1”. 35 de elevi (0,23%) au luat doar un singur punct, iar 49 de elevi (0,32%) au luat două puncte, pentru ambele situații obținând nota „2”. Deci un elev din 150, de vârsta 11-12 ani, este incapabil a percepe cea mai simplă informație care îi apare la prima vedere.

Dacă eșecul îl constituie, pe scară națională, 7,47%, atunci, respectiv, reușita (notele cuprinse între 5 și 10) se exprimă în rezultatul promițător de 92,52%.

Punctajul maxim – 35 – l-au acumulat doar 32 de elevi din toată țara. Indicele procentual al acestui număr este 0,20. Doar 78 de elevi au luat punctajul următor în descreștere: 34. Așadar, nota „10” au obținut-o 110 elevi din țară, ceea ce constituie 0,72%.

Nota „9” s-a acordat pentru obținerea a 31, 32 sau 33 de puncte. 33 de puncte au luat 134 de elevi; 32 de puncte – 231 de elevi; 31 de puncte – 315 elevi. De nota „9” s-au învrednicit, în total, 680 de elevi, ceea ce se exprimă în 4,50%.

Per ansamblu, 790 de elevi de clasa a V-a sau 5,22% au obținut rezultate eminente la limba și literatura română.

Nota „8” li s-a pus la 2802 de elevi (18,52%). Din suma de 3592 de lucrări ce s-au învrednicit de note de la „8” la „10” reiese că ponderea rezultatelor foarte bune constituie 23,74%. Aproape un sfert din totalul de lucrări apreciat la nivelul „bine” și „foarte bine” reprezintă un rezultat optimist.

În ansamblu, 92,52% dintre elevi au obținut note de promovare (cel puțin nota „5”), iar 7,47% nu au promovat testarea la limba română.

Diagrama 4 și Diagrama 5 prezintă distribuția procentuală a notelor din rândul elevilor care au promovat testarea, și respectiv, din rândul elevilor care nu au promovat testarea.

Diagrama 4. Distribuția procentuală a notelor în rândul candidaților care au promovat testarea la limba română

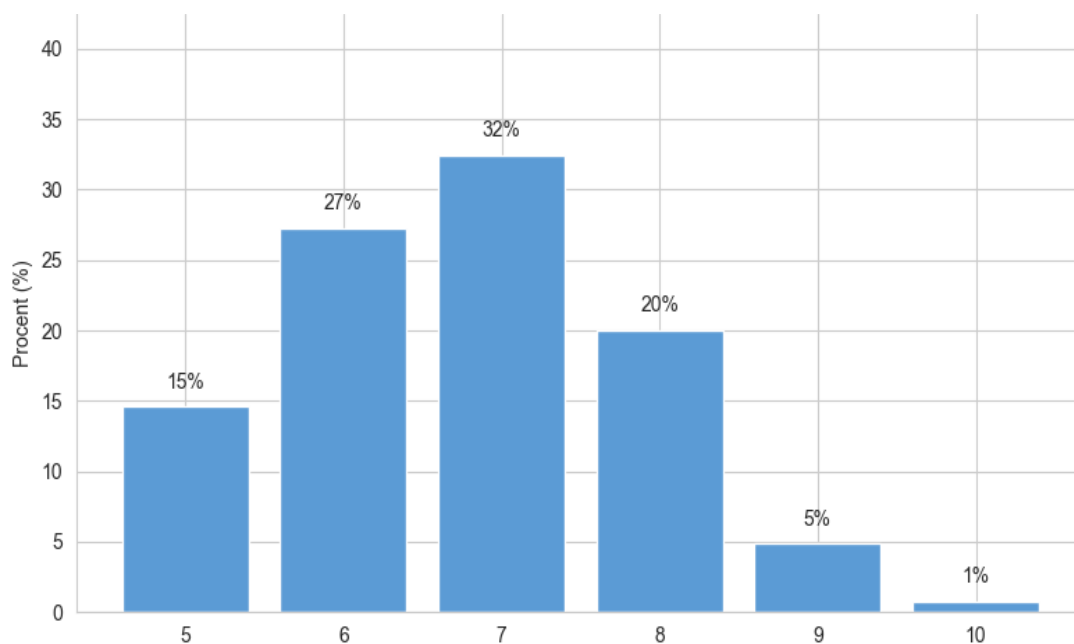
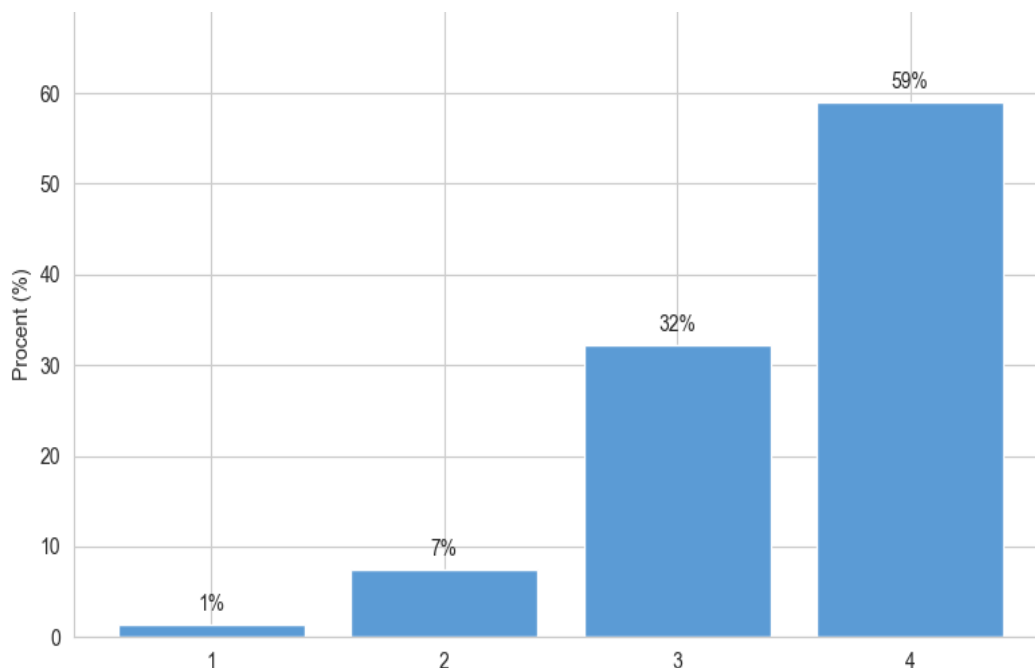

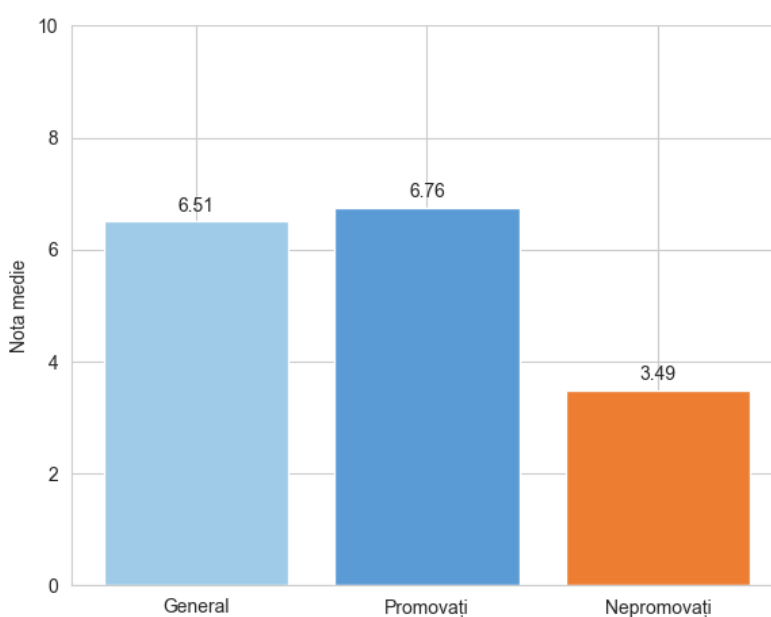
Diagrama 5. Distribuția procentuală a notelor în rândul candidaților care nu au promovat testarea la limba română

Din rândul elevilor care au promovat testarea, majoritatea au obținut note situate în zona medie. Cea mai frecventă notă a fost „7”, obținută de 32% dintre elevi, urmată de nota „6” (27%) și nota „8” (20%). Nota minimă de promovare, „5”, a fost obținută de 15% dintre elevi. Notele mari au fost mai rare: 5% au luat nota „9” și 1% au obținut nota „10”. În ceea ce privește elevii care nu au promovat testarea, cea mai mare parte – 59% – au obținut nota „4”, situându-se aproape de pragul de promovare. Alte note sub prag au fost: „3” – 32%, „2” – 7% și „1” – 1% – din totalul notelor insuficiente, indicând performanțele slabe într-o proporție redusă.

Diagrama 6 prezintă nota medie obținută de toți elevii care au participat la testarea tematică (*General*), nota medie obținută în rândul elevilor care au promovat testarea (*Promovați*) și nota medie a elevilor care nu au promovat testarea (*Nepromovați*).

Diagrama 6. Nota medie generală pe grupe de promovare

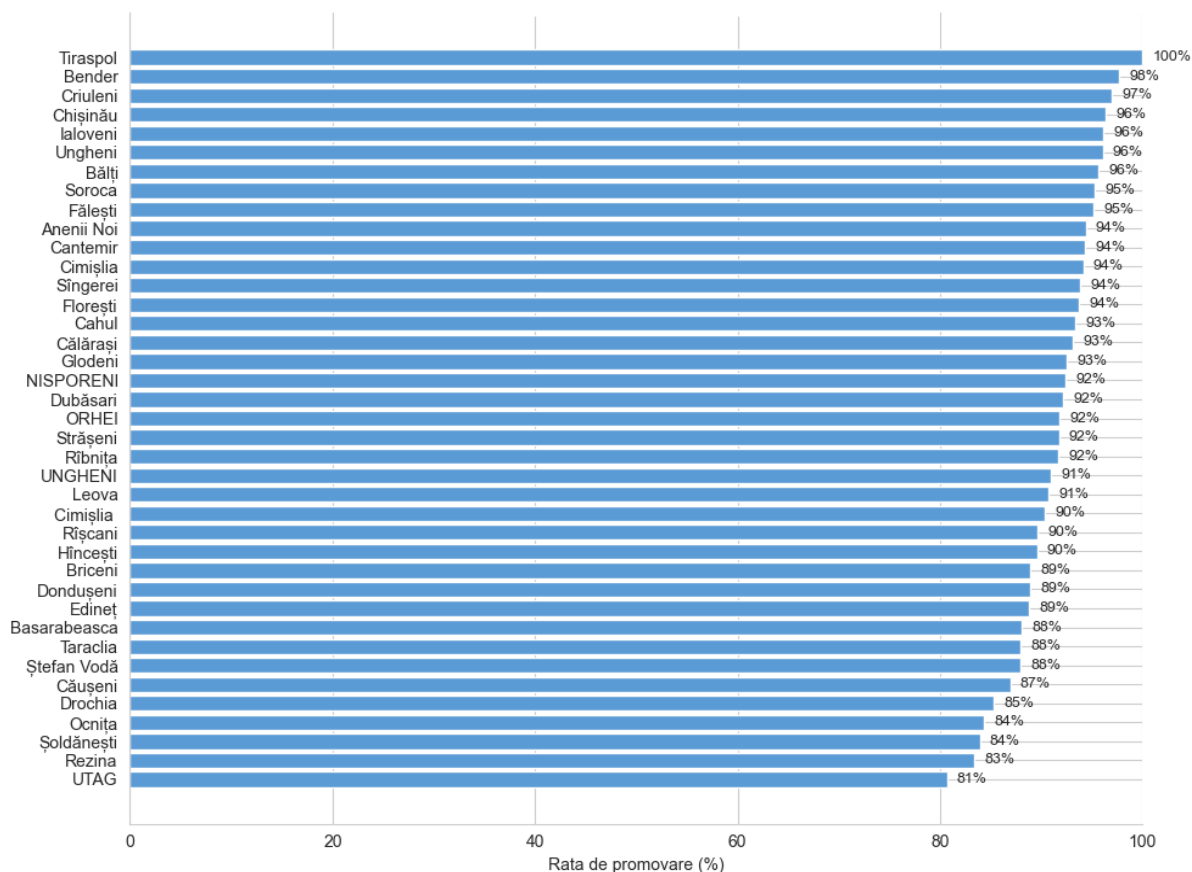

Conform datelor prezentate în Diagrama 6, nota medie generală obținută de elevii care au participat la testarea la limba română este „6,51”, ceea ce indică un nivel mediu de

performanță la nivelul întregii populații evaluate. Pentru elevii care au promovat testarea, nota medie este mai înaltă — „6,76”, ceea ce sugerează că majoritatea notelor s-au situat între „6” și „8”, reflectând o înțelegere bună, dar nu excelentă, a conținuturilor evaluate. În contrast, elevii care nu au promovat testarea au obținut o notă medie de „3,49”, ceea ce indică dificultăți semnificative în înțelegerea cerințelor și aplicarea competențelor lingvistice necesare. Acest decalaj între cele două grupuri evidențiază necesitatea unor măsuri suplimentare de sprijin pentru elevii aflați sub pragul de promovare.

Diagrama 7 prezintă rata de promovare la limba și literatura română în clasa a V-a, pentru fiecare raion/ municipiu care a participat la testarea tematică.

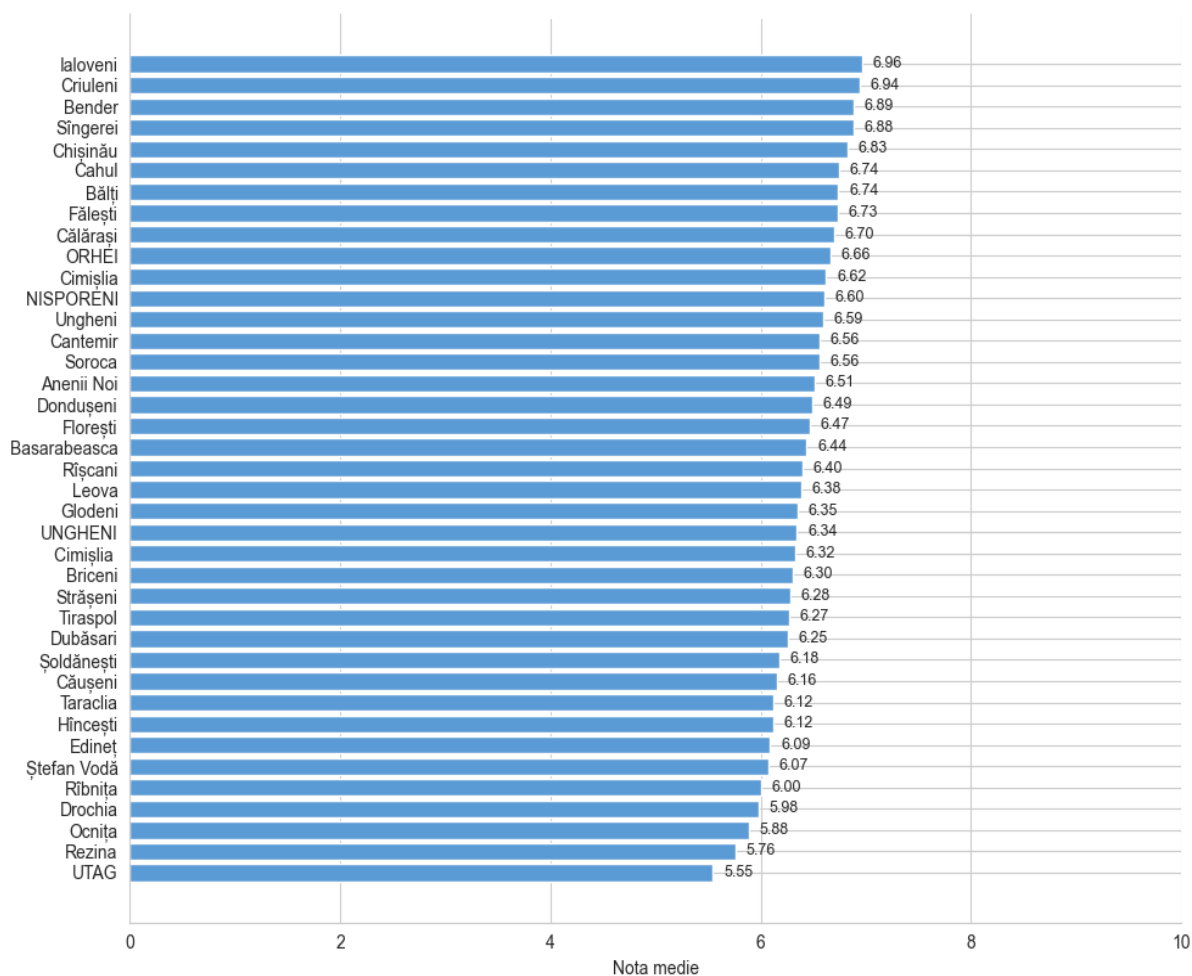
Diagrama 7. Rata de promovare per raion/ municipiu

Conform datelor prezentate în Diagrama 7, rata de promovare variază între 81% și 100% la nivel de raion. Cea mai mare rată de promovare, de 100%, a fost înregistrată în Tiraspol, urmat de Bender (98%), Criuleni (97%) și un grup de raioane cu 96%: Chișinău, Ialoveni, Ungheni și Bălți. La celălalt capăt, cea mai scăzută rată de promovare s-a înregistrat în UTA Găgăuzia, cu 81%, urmat de Rezina (83%) și Șoldănești, Ocnîța, Drochia (toate cu 84–85%). Deși există unele diferențe între raioane, dispersia ratelor de promovare este relativ redusă, majoritatea situându-se peste 90%. Astfel, nu se evidențiază un decalaj sever între raioanele cu cele mai bune și cele mai slabe performanțe, ceea ce sugerează un nivel relativ omogen al rezultatelor la nivel național.

Diagrama 8 prezintă, mai jos, datele privind nota medie generală înregistrată în fiecare raion/ municipiu care a participat la testarea tematică.

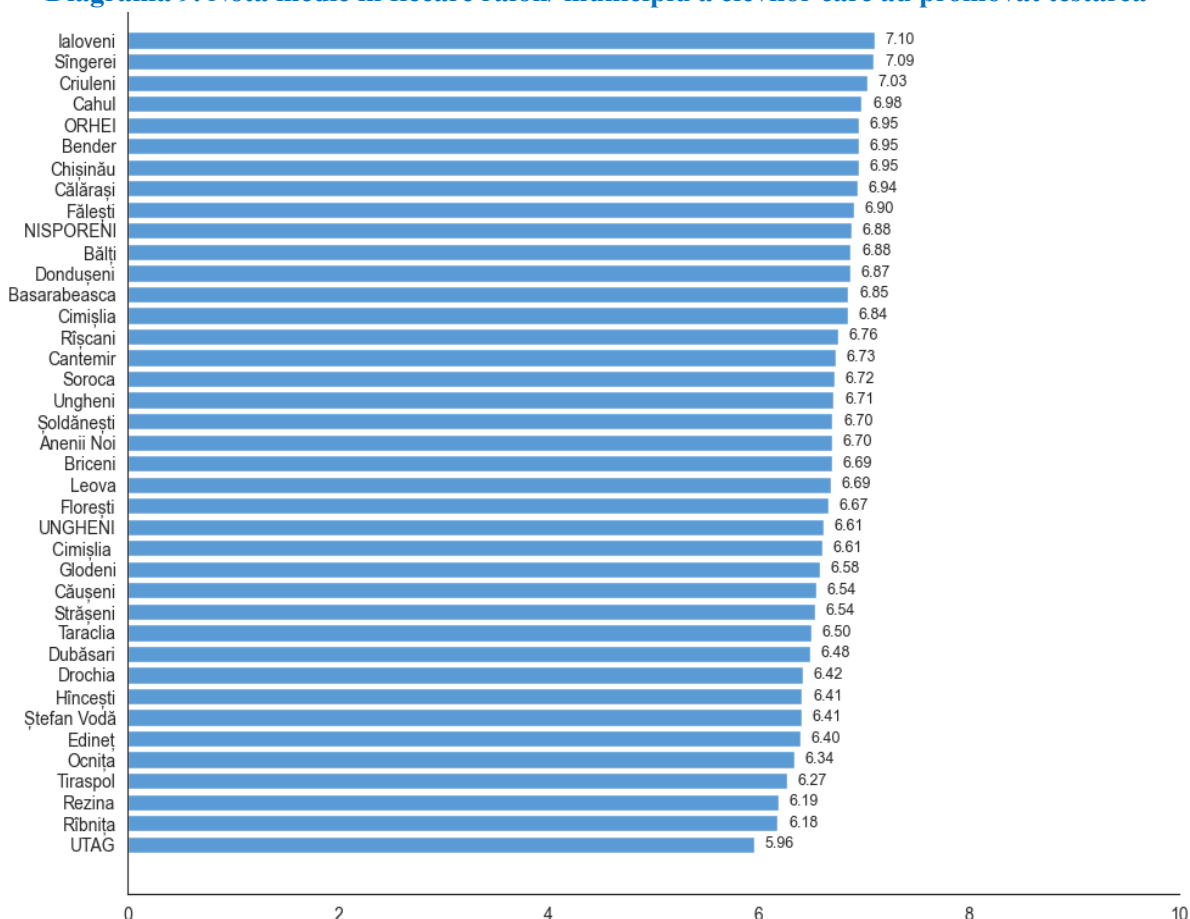
Diagrama 8. Nota medie per raion/ municipiu

Conform datelor din Diagrama 8, cea mai mare notă medie a fost înregistrată în raionul Ialoveni, cu valoarea de „6,96”, urmat de Criuleni (6,94) şi Bender (6,89). La polul opus, cea mai mică notă medie a fost înregistrată în UTA Găgăuzia, cu „5,55”, urmat de Rezina (5,76), Ocnîţa (5.88) şi Drochia (5.98). În 19 raioane şi municipii, nota medie este mai mare decât media generală a tuturor elevilor care au participat la testare (6,51). Totodată, chiar şi în celelalte unităţi administrativ-teritoriale, nota medie rămâne peste pragul minim de promovare (nota „5”), ceea ce sugerează o performanţă minimă acceptabilă la nivel naţional.

Diagrama 9 prezintă datele privind nota medie înregistrată în fiecare raion/ municipiu în rândul elevilor care au promovat testarea.

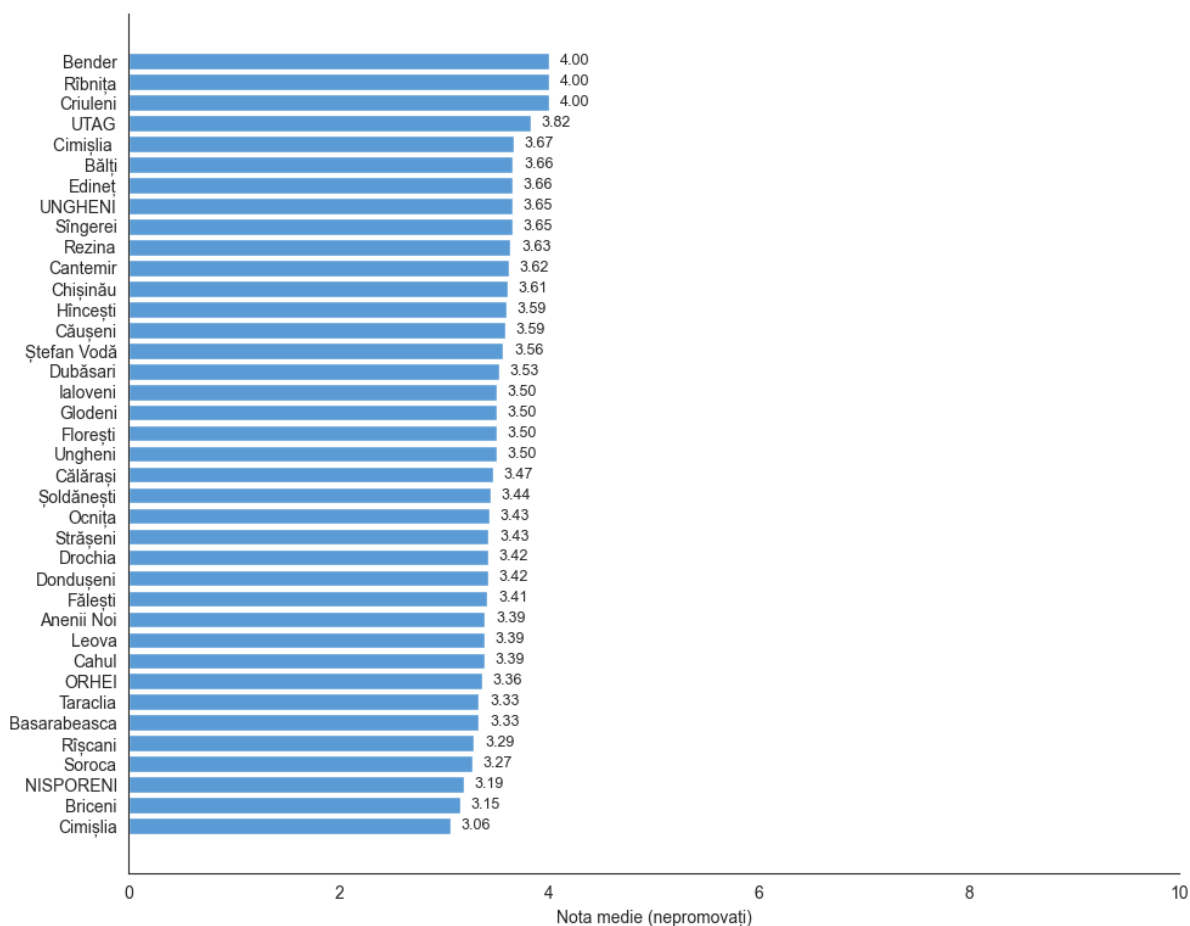
Diagrama 9. Nota medie în fiecare raion/ municipiu a elevilor care au promovat testarea

Conform datelor din Diagrama 9, nota medie în rândul elevilor care au promovat testarea variază între „5,96” (în UTA Găgăuzia) și „7,10” (în raionul Ialoveni). Alte raioane cu medii înalte includ Sîngerei (7,09), Criuleni (7,03), Cahul (6,98), urmate de Orhei, Bender și Chișinău (6,95). În toate raioanele și municipiile, nota medie a elevilor promovați este de cel puțin 5,96, ceea ce indică o performanță minimă satisfăcătoare în rândul celor care au reușit să treacă testarea. Valorile medii ridicate din unele raioane sugerează un nivel mai avansat de pregătire în comparație cu altele.

Diagrama 10 prezintă datele privind nota medie înregistrată în fiecare raion/ municipiu în rândul elevilor care nu au promovat testarea tematică. Conform datelor din Diagrama 10, nota medie în rândul elevilor care nu au promovat testarea variază între „3,06” (raionul Cimișlia) și „4,00” (în raioanele Bender, Rîbnița și Criuleni). Majoritatea raioanelor au note medii situate între „3,3” și „3,7”, ceea ce indică faptul că mulți dintre elevii nepromovați au fost relativ aproape de pragul de promovare (nota „5”), dar au întâmpinat dificultăți în atingerea cerințelor minime. Această distribuție sugerează că, deși performanțele elevilor nepromovați sunt modeste, în cele mai multe cazuri nu sunt foarte îndepărtate de limita de trecere, ceea ce ar putea permite recuperarea prin intervenții educaționale bine direcționate.

Diagrama 10. Nota medie per raion/ municipiu a elevilor care nu au promovat testarea

Tabelul 1 prezintă datele privind rata minimă de promovare și rata maximă de promovare înregistrată în fiecare raion/ municipiu participant la pretestare.

Tabelul 1. Rata minimă și maximă de promovare, per raion/ municipiu

Raion	Rata minimă de promovare	Rata maximă de promovare
Anenii Noi	83%	100%
Basarabeasca	79%	100%
Bender	98%	98%
Briceni	71%	100%
Bălți	70%	100%
Cahul	65%	100%
Cantemir	83%	100%
Chișinău	90%	100%
Cimișlia	67%	100%
Criuleni	90%	100%
Călărași	80%	100%
Căușeni	72%	100%
Dondușeni	60%	100%
Drochia	41%	100%
Dubăsari	86%	100%
Edineț	67%	100%
Florești	76%	100%
Fălești	67%	100%
Glodeni	73%	100%
Hîncești	42%	100%

Ialoveni	85%	100%
Leova	50%	100%
Nisporeni	62%	100%
Orhei	60%	100%
Ocnîța	50%	100%
Rezina	58%	100%
Rîbnița	92%	92%
Rîșcani	50%	100%
Soroca	67%	100%
Strășeni	70%	100%
Sîngerei	80%	100%
Șoldănești	67%	100%
Ștefan Vodă	67%	100%
Taraclia	80%	93%
Tiraspol	100%	100%
Ungheni	50%	100%
UTA Găgăuzia	67%	85%

Conform datelor din Tabelul 1, există variații semnificative între rata minimă și rata maximă de promovare înregistrate la nivelul instituțiilor din unele raioane. De exemplu, în Hîncești, rata minimă este de 42%, iar cea maximă de 100%. În Drochia, diferența este de la 41% la 100%. În Leova și Rîșcani, rata minimă este de 50%, iar maximă de 100%.

Tabelul 2 prezintă datele privind nota medie minimă, nota medie maximă înregistrată în fiecare raion/municipiu participant la pretestarea republicană.

Tabelul 2. Nota medie minimă și nota medie maximă per raion/ municipiu

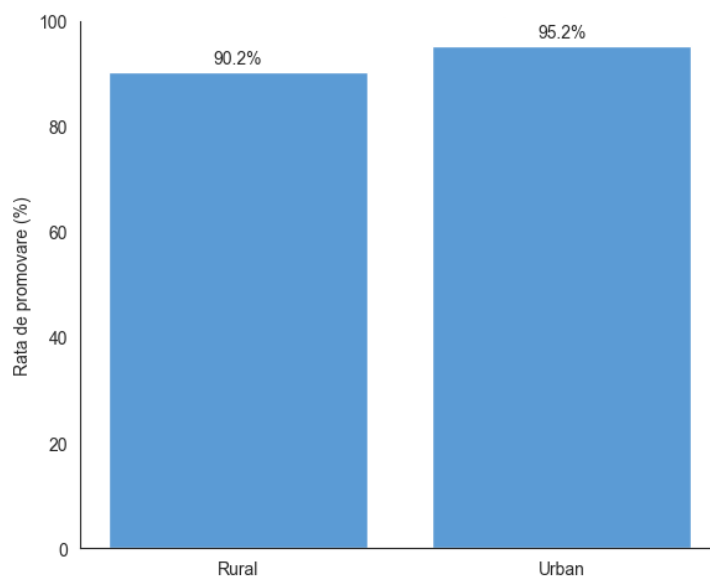
Raion	Nota medie minimă	Nota medie maximă
Anenii Noi	5,42	7,50
Basarabeasca	5,71	7,50
Bender	6,89	6,89
Briceni	5,43	6,93
Bălți	5,50	7,47
Cahul	5,35	7,88
Cantemir	6,00	7,36
Chișinău	6,18	7,43
Cimișlia	5,30	7,33
Criuleni	6,36	7,70
Călărași	5,70	7,51
Căușeni	5,28	7,09
Dondușeni	5,20	7,17
Drochia	4,59	7,25
Dubăsari	6,12	6,45
Edineț	4,94	6,79
Florești	5,40	7,60
Fălești	4,83	8,00
Glodeni	5,64	6,93
Hîncești	4,00	7,75
Ialoveni	6,00	7,40
Leova	4,00	7,46
Nisporeni	5,31	7,31
Orhei	4,80	7,28
Ocnîța	5,33	7,00

Rezina	4,65	6,33
Rîbnița	6,00	6,00
Rîșcani	4,67	7,78
Soroca	5,22	7,40
Strășeni	5,31	7,20
Sîngerei	5,80	7,72
Șoldănești	5,33	7,57
Ștefan Vodă	5,21	6,68
Taraclia	5,80	6,33
Tiraspol	6,27	6,27
Ungheni	5,00	7,60
UTA Găgăuzia	5,33	5,70

Conform datelor din Tabelul 2, cea mai mare notă medie înregistrată într-o instituție de învățământ este de „8,00”, aceasta fiind raportată în raionul Fălești. Pe de altă parte, cea mai mică notă medie este de „4,00”, înregistrată în raioanele Leova, Hîncești. Această variație între valorile extreme ale mediilor la nivel de instituție arată existența unor diferențe notabile de performanță internă în cadrul raioanelor/municipiilor.

Diagrama 11 prezintă datele privind rata de promovare obținută în instituțiile de învățământ urbane și rurale.

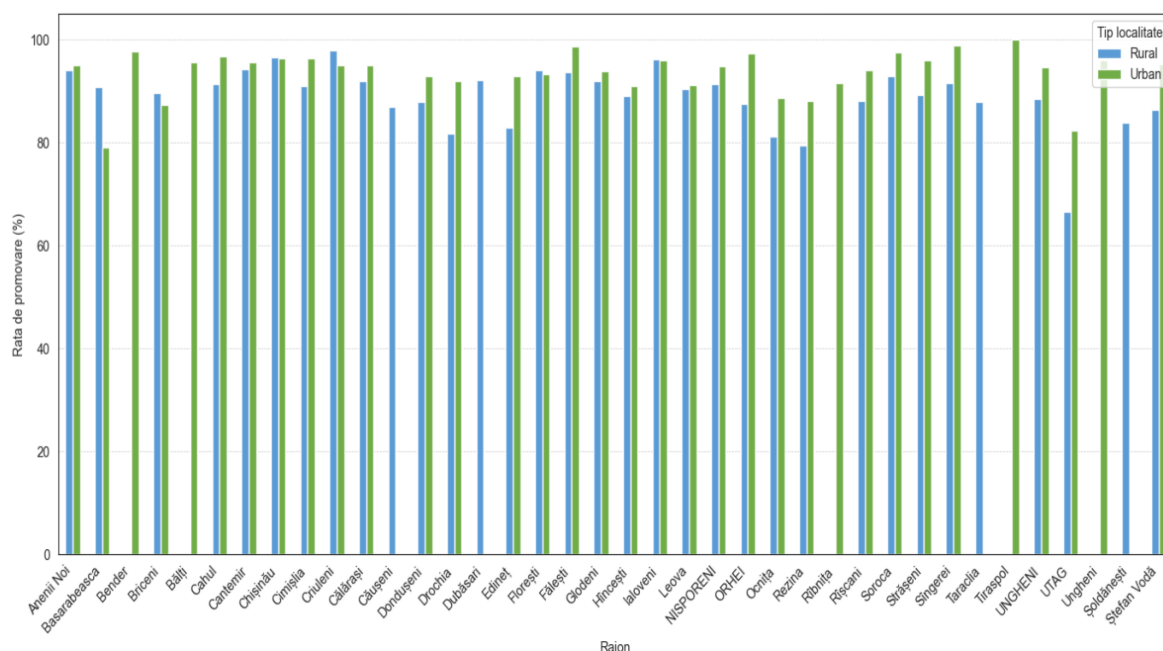
Diagrama 11. Rata de promovare în instituțiile urbane și rurale

Conform datelor prezentate în diagramă, atât instituțiile din mediul urban, cât și cele din mediul rural au înregistrat rate de promovare ridicate, ambele peste 90%. Mai exact, instituțiile urbane au avut o rată de promovare de 95,2%, iar cele rurale — 90,2%.

Diagrama 12 prezintă rata de promovare între instituțiile urbane și rurale pe raioane/municipii.

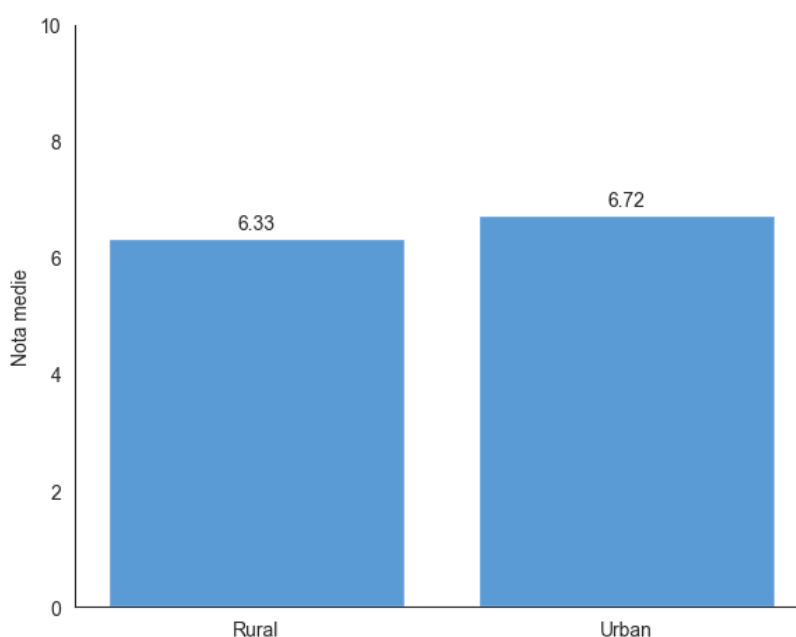
Diagrama 12. Rata de promovare în instituțiile urbane și rurale

Se observă că, în majoritatea raioanelor, instituțiile urbane (coloanele verzi) au înregistrat rate de promovare ușor mai mari comparativ cu instituțiile rurale (coloanele albastre). Totuși, diferențele nu sunt extreme, iar în anumite cazuri (ex. Basarabasca, Briceni), instituțiile rurale au avut rezultate comparabile sau chiar superioare celor urbane. În general, atât în mediul rural cât și în mediul urban, rata de promovare este ridicată, depășind frecvent 85%, cu câteva excepții minore. Această distribuție confirmă tendința observată și în datele generale: performanțele elevilor sunt relativ omogene între cele două tipuri de localitate, cu variații punctuale de la un raion la altul.

Diagrama 13 prezintă mai jos, în comparație, nota medie în instituțiile de învățământ urbane și rurale.

Diagrama 13. Nota medie generală în instituțiile urbane și rurale

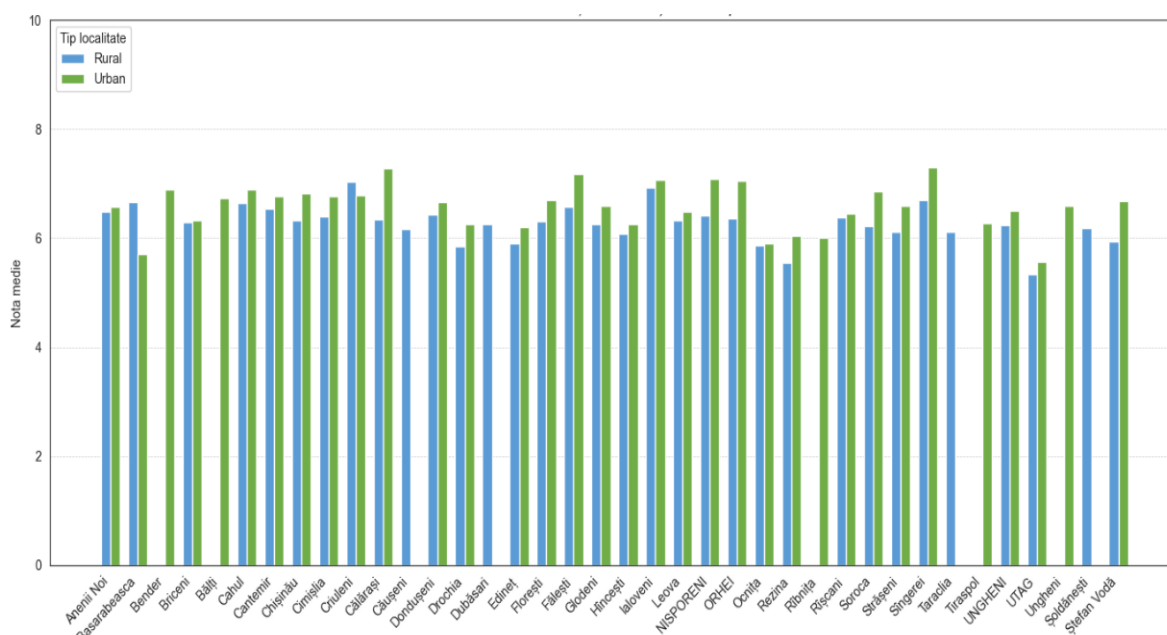

Se constată că elevii din instituțiile urbane au obținut o notă medie de „6,72”, în timp ce elevii din mediul rural au înregistrat o medie de „6,33”. Deși diferența este de aproximativ 0,4

puncte, ambele valori depășesc pragul de promovare, indicând un nivel de performanță general satisfăcător în ambele medii.

Diagrama 14 prezintă nota medie în instituțiile urbane și rurale, în fiecare din raioanele/ municipiile țării.

Diagrama 14. Nota medie în instituțiile urbane și rurale per raion/ municipiu

Se observă că în majoritatea raioanelor, instituțiile urbane (coloanele verzi) tind să aibă note medii ușor mai ridicate decât cele rurale (coloanele albastre). Totuși, sunt și raioane unde mediile din rural depășesc urbanul (ex. Basarabeasca, Criuleni), iar în câteva cazuri, diferențele sunt minime sau inexistente. În ansamblu, distribuția notelor medii este relativ echilibrată între mediul urban și rural, cu valori care se încadrează în general între 6,0 și 7,5. Această situație sugerează o performanță comparabilă între cele două tipuri de localități, cu variații locale influențate probabil de factori specifici fiecărui raion (resurse, dotări, cadre didactice, context socioeconomic etc.).

Tabelul 3 prezintă datele cu privire la nota medie în instituțiile de tip urban și rural, per raion/ municipiu.

Tabelul 3. Nota medie în instituțiile urbane și rurale per raion/ municipiu

Raion	Rural	Urban
Anenii Noi	6,49	6,57
Basarabeasca	6,66	5,71
Bender	-	6,89
Briceni	6,29	6,32
Bălți	-	6,74
Cahul	6,65	6,90
Cantemir	6,53	6,76
Chișinău	6,33	6,83
Cimișlia	6,40	6,77
Criuleni	7,03	6,79
Călărași	6,35	7,28
Căușeni	6,16	-
Dondușeni	6,44	6,67
Drochia	5,84	6,26
Dubăsari	6,25	-

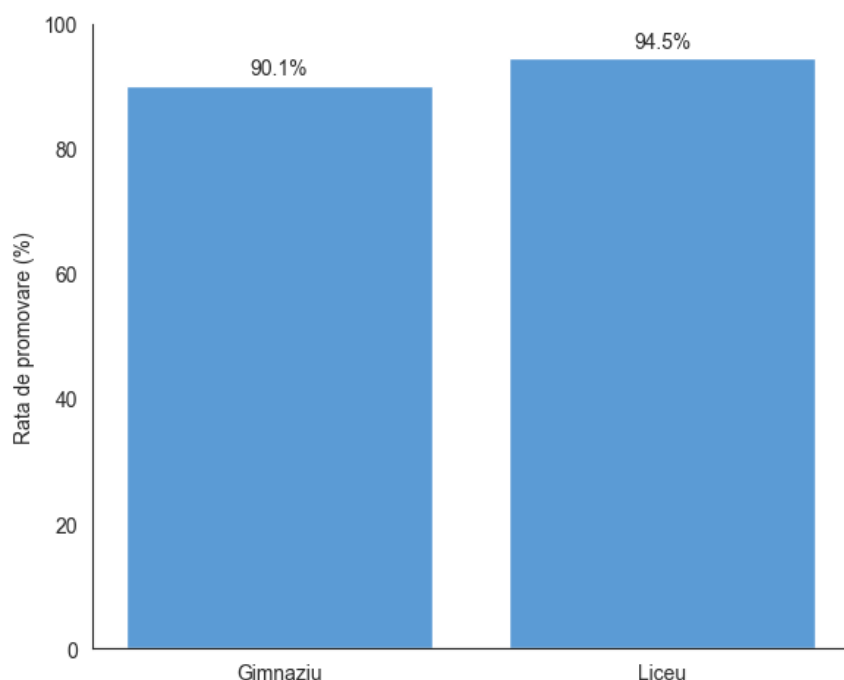
Edineț	5,91	6,21
Florești	6,31	6,70
Fălești	6,57	7,18
Glodeni	6,25	6,60
Hîncești	6,08	6,26
Ialoveni	6,92	7,07
Leova	6,33	6,48
Nisporeni	6,41	7,08
Orhei	6,36	7,06
Ocnița	5,87	5,90
Rezina	5,54	6,04
Rîbnița	-	6,00
Rîșcani	6,38	6,45
Soroca	6,22	6,86
Strășeni	6,11	6,60
Sîngerei	6,70	7,30
Șoldănești	6,18	-
Ștefan Vodă	5,93	6,68
Taraclia	6,12	-
Tiraspol	-	6,27
Ungheni	6,23	6,51
UTA Găgăuzia	5,33	5,57

Conform datelor din Tabelul 3, se observă că în cele mai multe raioane, instituțiile urbane au înregistrat note medii mai mari decât cele rurale. De exemplu, în raionul Cimișlia, diferența este notabilă: 6,40 în rural comparativ cu 6,77 în mediul urban. În Strășeni, nota medie urbană este 6,60, față de 6,11 în mediul rural. În Soroca, urbanul are o medie de 6,86, față de 6,22 în rural. Totuși, există și raioane unde instituțiile rurale au obținut rezultate mai bune: în Basarabeasca, mediul rural a înregistrat 6,66, comparativ cu 5,71 în urban. În Criuleni, media rurală este 7,03, mai mare decât 6,79 în urban.

Per ansamblu, diferențele între urban și rural variază de la un raion la altul, dar în general se menține tendința ca mediul urban să obțină rezultate ușor superioare. Totuși, excepțiile confirmă că performanțele ridicate sunt posibile și în instituțiile din mediul rural, în funcție de contextul local.

Cu toate că testarea a fost scrisă numai de clasele gimnaziale, promovarea se prezintă diferit în instituțiile de tip gimnazial și acelea de tip liceal (Diagrama 15):

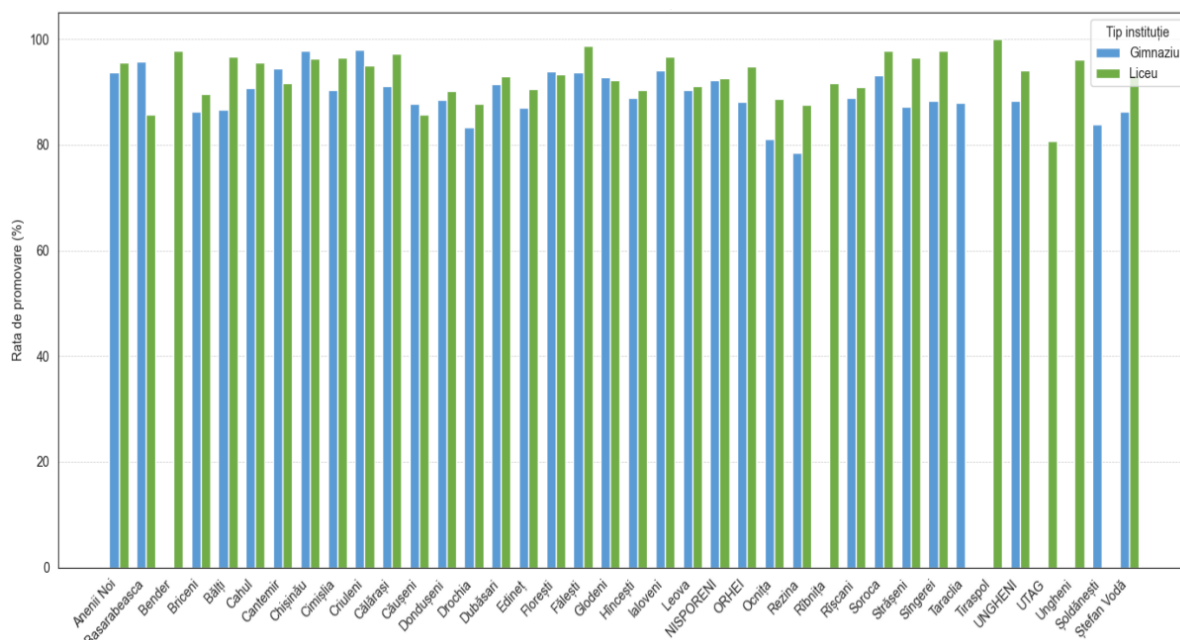
Diagrama 15. Rata de promovare în instituțiile de tip gimnazial și acelea de tip liceal

Se observă că elevii din licee au obținut o rată de promovare mai mare (94,5%), comparativ cu cei din gimnazii (90,1%). Totuși, ambele tipuri de instituții înregistrează rate de promovare ridicate, ceea ce sugerează un nivel general bun al pregătirii elevilor.

Aceeași idee, doar că repartizată pe raioane/ municipii, o prezintă Diagrama 16:

Diagrama 16. Rata de promovare în gimnazii și licee pe raioane

În majoritatea raioanelor, liceele (coloanele verzi) înregistrează o rată de promovare mai mare decât gimnaziile (coloanele albastre). Acest lucru confirmă tendința observată la nivel național, unde liceele tind să obțină rezultate mai bune, probabil datorită unei selecții mai riguroase a elevilor și a unor condiții educaționale mai favorabile. Totuși, în anumite raioane (ex. Briceni, Căușeni, Dondușeni), diferențele între gimnazii și licee sunt minime sau chiar absente, iar în câteva cazuri, gimnaziile depășesc liceele la rata de promovare. Rata de promovare o vedem separat pe raioane/ municipii în Tabelul 4:

Tabelul 4. Rata de promovare în gimnazii și licee, per raion/ municipiu

Tip instituție	Gimnaziu	Liceu
Anenii Noi	94%	96%
Basarabeasca	96%	86%
Bender	-	98%
Briceni	86%	90%
Bălți	87%	97%
Cahul	91%	96%
Cantemir	94%	92%
Chișinău	98%	96%
Cimișlia	90%	97%
Criuleni	98%	95%
Călărași	91%	97%
Căușeni	88%	86%
Dondușeni	88%	90%
Drochia	83%	88%
Dubăsari	91%	93%
Edineț	87%	91%
Florești	94%	93%
Fălești	94%	99%
Glodeni	93%	92%
Hîncești	89%	90%
Ialoveni	94%	97%
Leova	90%	91%
Nisporeni	92%	93%
Orhei	88%	95%
Ocnîța	81%	89%
Rezina	78%	88%
Rîbnița	-	92%
Rîșcani	89%	91%
Soroca	93%	98%
Strășeni	87%	96%
Sîngerei	88%	98%
Șoldănești	84%	-
Ștefan Vodă	86%	93%
Taraclia	88%	-
Tiraspol	-	100%
Ungheni	88%	94%
UTA Găgăuzia	-	81%

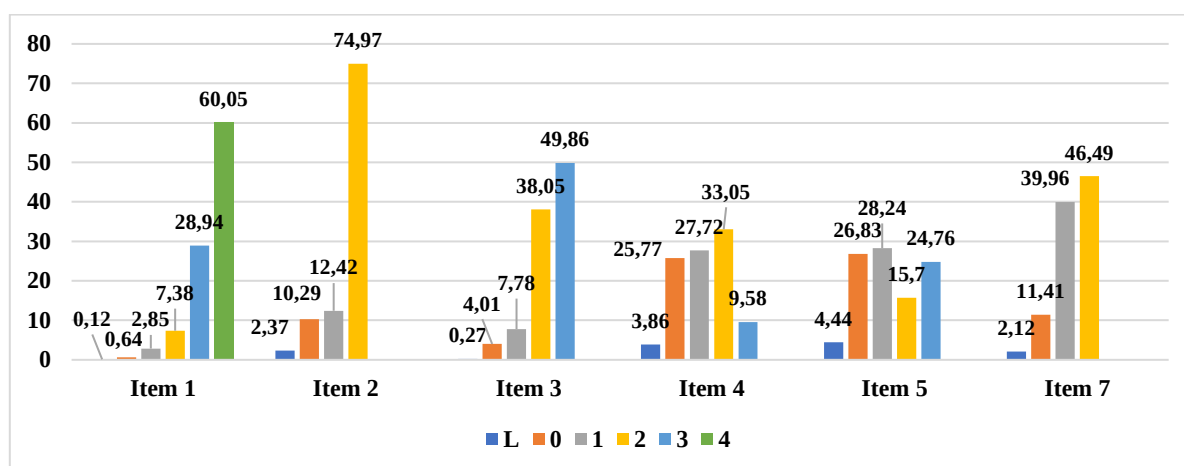
Conform datelor din Tabelul 4, rata de promovare este, în general, mai mare în licee decât în gimnazii, tendință observată în majoritatea raioanelor. De exemplu, în Bălți, rata de promovare este de 87% în gimnazii și 97% în licee. În Chișinău, diferența este de 98% (gimnazii) față de 96% (licee). În raionul Rezina, decalajul este și mai pronunțat: 78% (gimnazii) vs. 88% (licee). Totuși, există și excepții: în Cantemir, gimnaziile (94%) depășesc, în acest sens, liceele (92%).

Structura testului de limbă și literatură română include 8 itemi, dintre care itemii 1, 2, 3, 4, 5 și 7 se referă la nivelurile taxonomice *cunoaștere-înțelegere-aplicare*, iar itemii 6 și 8 – la nivelul *sinteză-evaluare*. Nu se regăsește nemișlocit vreun item de analiză, însă elemente de analiză în activitatea elevului le presupun itemii 4, 5, 6 și 8.

Diagrama 17 prezintă procentual obținerea punctajului, de la minim la maxim, pentru fiecare din itemii de cunoaștere, înțelegere și aplicare. În fiecare grup separat de coloane, primele două din stânga, colorați cu indigo și oranj, reprezintă indicatorii „L” (când elevul a lăsat spațiul curat) și, respectiv, „0” (când, deși a încercat să realizeze ceva, rezultatul pe care l-

a obținut a fost considerat nul). Numărul de coloane rămase în dreapta primelor două echivalează cu punctajul acordat sarcinii de lucru.

Diagrama 17. Aprecierea itemilor de cunoaștere, înțelegere și aplicare, %

Rezultate relativ bune, în planul *cunoașterii*, *înțelegerii* și *aplicării*, se atestă în cazul itemilor 1 și 2. Rezultate mediocre se atestă în cazul itemilor 3 și 7. Cel mai slab bilanț se dovedește în cazul itemilor 4 și 5.

În primul item, elevilor li s-a cerut să înscrie în pătrate litera *A* sau *F*, în funcție de caracterul adevărat sau fals, în raport cu conținutul textului, al informației propuse de cele 4 enunțuri. 60% din realizările acestui item au luat punctaj maxim, aproape 30 la sută au comis o eroare, adică au obținut 3 puncte din 4 posibile. Ceea ce înseamnă că circa 90% din elevi percep informația elementară oferită de textul artistic. Sub raportul de una la sută (mai exact – 0,76%) se plasează lucrările care, la acest item, nu au luat puncte.

De apreciat este rezultatul pentru itemul 2 – transcrierea a două propoziții: exclamativă și interogativă, scorul maxim la acesta fiind atins de 74,97%. Putem afirma că trei sferturi din elevi au capacitatea de a identifica și rescrie segmentul informațional solicitat – în cazul concret, două tipuri de enunțuri. În același timp, 12,66% demonstrează o capacitate nulă în acest sens. Cam tot atâția elevi (12,42%) realizează parțial itemul. În majoritatea cazurilor, evaluatorii percep, aici, o confuzie de termeni, lesne înlăturabilă.

Aproape jumătate din elevi (49,86%) au despărțit impecabil cuvintele în silabe. Elevii cu punctaj maxim alcătuiesc, împreună cu cei care au comis o singură eroare în acest domeniu, 87,91%. Evaluatorii din diverse zone susțin că, dacă la despărțirea în silabe a grupurilor de sunete ce conțin diftongi nu se atestă, în fond, probleme, atunci în multe cazuri elevii nu percep firesc hiatul. Pentru itemul al treilea, alcătuitoarii testului au insistat să includă doar vocabule care să se înscrie în regulile generale, pe larg cunoscute, de împărțire a cuvintelor în silabe și au evitat să propună exemple mai complexe, referitoare la cazuri conținând anumite (grupuri de) sunete, cazuri care trebuie memorate în mod special. Trecerea de la simplu la complicat urmează să se consolideze în fiecare colectiv de elevi, în funcție de contingentul, de capacitățile acestora, pe fundamentul bunei însușiri a materialului, demonstrate la etapa actuală.

Itemul al patrulea le-a cerut elevilor să pună verbele la forme diferite de timp, persoană și număr. Două exemple din trei au conținut noțiunile *imperfect* și *perfect compus*, învățate în clasa a V-a (singurul domeniu tematic recent asimilat). Rezultatele atinse de elevi sunt modeste: doar 9,58% au luat punctajul maxim – deși nu este, deocamdată, descurajantă afirmația că unul din 10 elevi integrează firesc în discurs timpul viitor, imperfectul și perfectul compus. Circa o treime din elevi dau, în acest sens, două răspunsuri bune din trei. 27,72% din elevi au un singur răspuns corect, în timp ce 29,63% au un bilanț nul. Se resimt, deocamdată, efectele unei asimilări mecanice a noțiunilor. Ameliorarea efectului slab al integrării categoriilor verbale poate fi asigurată în cazul unei revizui în proiectarea strategiilor de predare-învățare a gramaticii, în aplicarea unor tehnici de învățare interactivă, funcțională a valorilor morfologice, de evidențiere în textul literar-artistic și în textul elaborat de elev a rosturilor stilistice ale categoriilor gramaticale.

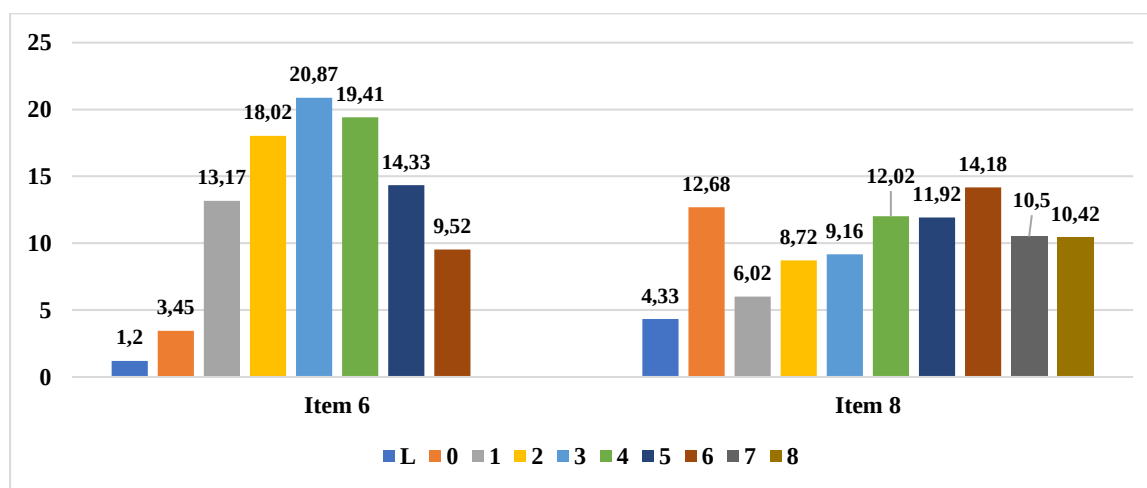
Itemul 5 a solicitat alcătuirea unui enunț cu vocabula *feerie*. Din maximum de 3 puncte acordate pentru un enunț în care cuvântul dat să se fi utilizat potrivit, fiecare al patrulea sau, cu certitudine, 24,76% din elevi au luat maximum, alte 15,70% au pierdut un punct. Aceasta înseamnă că aproape 40 la sută din elevi operează adecvat cu valoarea lexicală a vocabulei. 31,27% au un rezultat nul. Mai mulți evaluatori au reproșat formularea itemului: „Alcătuiește un enunț, plasând în el cuvântul *feerie*”. În viziunea lor, elevii au fost îndreptățiți să dea un enunț de tipul „În clasa noastră nimeni nu știe ce înseamnă cuvântul *feerie*”. Pornind însă de la faptul că un cuvânt este primordial *purtător de sens*, pe lângă faptul că îmbracă o formă, orice elev întuiește într-o asemenea sarcină plasarea în enunț a cuvântului **cu semnificația lui firească**. Să dăm un exemplu: dacă în clasa a doua sau a treia le propunem elevilor să alcătuiască un enunț, plasând în el vocabula *pădure*, vom obține oare răspunsuri în care este prezentă doar forma cuvântului sau totuși acesta va fi utilizat cu sensul său de dicționar?! În altă ordine de idei, vocabula *feerie* le este cunoscută elevilor, încă din clasele primare: „Peste-a nopții *feerie*! Se ridică mândra lună” (M. Eminescu, *Somnoroase păsărele*).

Deși este, în medie, un scor mediocru, nu putem să nu accentuăm, la acest item, desprinderea, din mesajul general al textului, a semnificației cuvântului în cauză în cazul a 40,47% din lucrări. Remarcăm faptul că multiple semne ale fragmentului selectat **sunt** de natură să aducă elevul la perceperea unor semnificații firești ale vocabulei (*atmosferă de basm; privesc mirifică, fermecătoare; spectacol cu tematică mitică*), fără să aibă nemijlocit în fragment definiția ei. Este un exercițiu perfect încadrabil într-un test de clasa a V-a, deoarece deducerea informației din semnele textului este o abilitate care se cultivă gradual elevilor, din clasele primare până în anii de liceu.

Penultimul item a probat abilitatea elevilor de a plasa adecvat semnele de punctuație. L-au picat 13,53% din elevi – un număr mare, dacă estimăm că orice elev de clasa a V-a ar trebui să aibă inoculată ferm ideea că punem virgula între părți omogene de propoziție și înaintea conjuncției adversative. Totuși, 46,49% au realizat corect itemul.

Cei doi itemi de sinteză și evaluare (6 și 8) au acumulat punctaje modeste, pe care le prezentăm în Diagrama 18 (cu aceeași remarcă: în fiecare grup de coloane, primele două din stânga, colorate cu indigo și oranj, reprezintă indicatorii „L” și, respectiv, „0”; numărul de coloane rămase în dreapta primelor două echivalează cu punctajul acordat sarcinii de lucru):

Diagrama 18. Aprecierea itemilor de evaluare și sinteză, %

Antepenultimul item i-a pus pe elevi să descrie camera protagonistei fragmentului, așa cum și-o imaginează. Un număr mare de elevi (4,65% sau aproximativ 1 din 21) nu au luat niciun punct, iar o treime (31,19%) nu au trecut de 1-2 puncte, fapt ce sugerează slaba exersare în materie de prezentare orală/ scrisă a obiectelor, fenomenelor, evenimentelor din realitatea înconjurătoare. Circa 40% din elevi au o prestață medie în elaborarea textului descriptiv, circa 24% – un rezultat bun sau foarte bun, scorul maxim (6) fiind atins de 9,52% din elevi. Elevii care au acumulat punctajul ultimelor două poziții sunt capabili a fixa detalii, a le prezenta fluent și logic, a le trece prin propria sensibilitate, adică a le personaliza. Acest aproximativ sfert din

toți elevii reprezintă, în convingerea evaluatorilor, elevii care citesc – doar actul lecturii sistematice asigură abilitatea de a reda realitatea în text logic și coerent.

Itemul final le-a solicitat elevilor un dialog de 5 replici, despre povești, purtat între doi semeni ai lor, amatori de basme. Capacitatea de construire a unui text dialogat cu o tematică anume urma să se îndeplinească, în produsul elevilor, cu abilități de exprimare, în replici, a atitudinilor, dar și cu invocarea justificată, consecutivă, cu elemente de analiză, a unor basme/ personaje de basm. Dialogurile, în opinia multor evaluatori, conțin adesea stângăcii lexicale, elemente ale limbajului colocvial. Fie că dialogul a fost de realizat spre finalul probei de evaluare, în ritm alert, fie că exercițiul construirii lui nu a fost consistent în perioada precedentă testării, rezultatele sunt mediocre. Dialogurile apreciate cu punctaj nul (17%) și cele care au obținut 1-2 puncte (14,74%) vorbesc elocvent despre insuficiența punerii elevului în situația de învățare care îi probează competența de a dezvolta ideea pe marginea subiectului dat, de a se lansa într-o discuție pe tematica propusă. 21,18% și 26,1% se referă la un nivel mediu și, respectiv, bun, iar 20,92% excelează în capacitatea de a construi textul dialogat. Ultimul indicator procentual confirmă întrucâtva supoziția din finalul alineatului precedent: acesta reprezintă, în linii mari, elevii care citesc.

Opinii și sugestii ale evaluatorilor

Testul propus la limba și literatura română corespunde cerințelor, este bine structurat și relevant pentru nivelul clasei a V-a. Itemii sunt formulați clar, pe înțelesul elevilor. Subiectele sunt aranjate în pagină în mod agreabil. Este rezervat suficient spațiu pentru scrierea răspunsurilor.

Alegerea fragmentului este reușită, atât ca volum, cât și conținut. Domeniul tematic propus este potrivit intereselor și vârstei elevului. „Tema curiozității copilului, raportul cu lumea adultă au fost bine alese, generând interes și empatie din partea elevilor”. Majoritatea itemilor sunt redactați într-un limbaj accesibil, adaptat înțelegerii elevilor de clasa a V-a. Toți itemii propuși „au caracter echilibrat, fiind repartizați în ordinea creșterii complexității lor”. Aceștia „au provocat reflecția profundă asupra textului și temei, nu doar recunoașterea unor informații simple”. „Cerințele sunt formulate limpede, evitându-se ambiguitățile. Excepție – itemul 5: în formularea itemului ar fi fost necesar să se indice unele repere care ulterior s-au regăsit în baremul de evaluare, or elevii, ad literam, au realizat ceea ce li s-a propus în item”. Alegerea fragmentului a oferit atât un context narativ captivant, cât și ocazia de reflecție asupra valorii cuvintelor. „Finalul textului este valoros prin profunzimea mesajului transmis, sugerând începutul formării gustului pentru lectură, pune în lumină puterea cărților de a cuceri lumea copilului și de a deveni o alternativă firească la jocurile obișnuite”. „Domeniul tematic invită elevii la lectură ca activitate fundamentală pentru dezvoltarea intelectuală”. Limbajul fragmentului literar este accesibil elevilor de clasa a V-a, ca și cel din formularea itemilor. Testul corespunde curriculumului la disciplina limba și literatura română, presupune un grad de dificultate medie, iar „subiectele sunt aranjate în pagină într-un mod îngrijit pentru ca elevul să scrie răspunsuri”. Fragmentul „nu a conținut elemente care să creeze confuzie, oferind elevilor suficient context pentru a răspunde valoros”.

O impresie generală a evaluatorilor din diferite comisii raionale este că „itemii care solicitau înțelegerea globală au fost mai bine realizați decât cei care cereau aplicarea unor detalii specifice, de exemplu: vocabular, paradigme de conjugare etc.”.

Lacunele s-au conturat, în special, în aplicarea formelor verbale ale timpului trecut (imperfect și perfectul compus) și în înțelegerea sensului vocabulei *feerie*. O parte dintre elevi au oferit „enunțuri în care cuvântul este vag înțeles sau complet greșit, ceea ce indică o capacitate redusă de a deduce sensul unui cuvânt necunoscut, chiar și când există indicii contextuale clare”.

Nu toți evaluatorii au apreciat bucata literară selectată: „ar fi binevenită alegerea unui text didactic, povătuitor (fără elemente de defaimare a părinților în fața copiilor)”. Poziția alcătuitoarelor probei este că textul lui Cezar Petrescu are în grad înalt caracter povătuitor. Iar școala nu alege numai un anumit specific tematic pentru situația de învățare/ evaluare, ci operează cu contexte pe care realitatea le oferă frecvent.

În ceea ce privește realizarea textului descriptiv, „deși conținutul fragmentului artistic este, per ansamblu, înțeles, elevii preiau cu dificultate elemente ce pot fi valorificate anume într-o descriere”. Miza pe detalii (multitudinea de păpuși și jucării, mobila pentru ele, covorul, fereastra, cărțile), pe dimensiuni, poziționări, nuanțe cromatice/ olfactive etc. este slabă într-un număr mare de lucrări. Adică, specificul descriptiv se prezintă estompat. „În unele lucrări, se confundă textul descriptiv cu cel de luare de atitudine: astfel, elevii au comentat comportamentul părinților care au ignorat dorința copilului de a afla semnificația cuvântului *feerie*”. Unele comisii de evaluare remarcă faptul că „elevii au dat dovadă de imaginație și expresivitate, au descris camera Suzanei, folosind epitete simple și comparații”. În viziunea altor evaluatori, „elevii folosesc aglomerări de obiecte, fără a urmări o coerență în prezentarea unui spațiu”. Este un fenomen specific vârstei, dispersarea atenției, incapacitatea de a urmări detaliile relevante pentru a redacta un text propriu. Un număr considerabil de elevi „au prezentat fie descrieri sumare, fără detalii relevante, fie simple înșiruiți de obiecte, fără legături clare între idei sau fără a evidenția atmosfera camerei Suzanei, caracterizată prin prezența jucăriilor, mobilierului, covorului sau cărților”. În unele cazuri, s-a elaborat rezumatul textului. În elaborarea descrierii, „elevii au demonstrat rezultate modeste din mai multe cauze: răspund selectiv exigențelor de elaborare a unei descrieri; oferă descrieri sumare; utilizează un limbaj uzual, lipsit de expresivitate”.

„Dialogurile sunt bine realizate, logice, cu personaje conturate și replici care respectă regulile conversației scrise, replici logice, fluente, construite pe ideea de apreciere a basmelor”. Deși unii elevi „au reușit să redea într-un mod expresiv și entuziast pasiunea celor doi colegi pentru basme”, un număr semnificativ de lucrări a fost depunctat din cauza nerespectării cerinței. Au fost „utilizate nume de personaje inventate sau extrase din alte genuri (desene animate, snoave, mituri), iar replicile au fost adesea neclare sau lipsite de relevanță în contextul propus”. În numeroase cazuri, nu este respectată coerența replicilor.

Deși s-au respectat normele de realizare a dialogului, în multe texte oferite de elevi esența conversației s-a rezumat la tratarea superficială a temei propuse, mai exact, la întrebări între interlocutori, și anume dacă le place povestea X sau Y, iar răspunsurile să fie de categoria da sau nu, fără vreo explicație/ argumentare/ opinie. „Chiar dacă au prezentat – parțial – denumiri de basme și personaje, este vădită lipsa achizițiilor de lectură”. Expriarea s-a realizat „într-un limbaj specific vârstei, cu anumite note de oralitate ce țin mai mult de stilul colocvial”. Au existat și mostre de narațiune sau descriere în loc de dialog. Printre cele mai frecvente observații ale comisiilor de evaluare, legate de scrierea dialogată, sunt:

- elevii nu au ținut cont de numărul de replici solicitate, depășindu-l fără necesitate;
- un număr impunător de elevi reduc replicile la formule de salut, de inițiere, de încheiere a dialogului;
- unii elevi nu cunosc elementul grafic al dialogului.

Unii elevi au comis mai multe erori de structură, au manifestat lipsa de logică a conversației sau a exprimării opiniei. Enunțurile scrise tind să fie sărace în vocabular, lipsite de coerență, apropiate de exprimarea orală, fără structurare adecvată. Printre cele mai des întâlnite erori ale elevilor figurează: lipsa virgulei în cazul adresărilor; folosirea nejustificată a conjuncției „și”; încălcarea acordului dintre subiect și predicat.

Este slab dezvoltată abilitatea de a aplica regulile de ortografie și punctuație în structura logică a propriului text al elevilor: utilizarea cratimei în structurile deja învățate cu pronume personale; scrierea substantivelor proprii cu majuscule; virgula înainte de conjuncția adversativă.

În unele comisii de evaluare se consideră că testul a fost prea simplu: „Se cere o evaluare obiectivă, clară, precisă și formularea unor teste cu un grad de dificultate mai sporit. Acest aspect, în opinia evaluatorilor, va crește nivelul de pregătire al elevilor, dar și responsabilizarea acestora. Faptul că, în ultimii ani, s-a redus gradul de dificultate a testelor la limba și literatura română la toate nivelele de școlaritate a dus la creșterea numărului de analfabeți funcționali în țară”.

Se mai sugerează, pentru viitor, să li se propună elevilor elaborarea textului narativ, deoarece la dialog elevii nu țin cont de numărul de replici solicitate. Replica grupului de lucru:

acolo unde sunt dificultăți, curențe în conținuturile propuse contingentului de elevi, este recomandabil a identifica posibilități de fortificare a abilităților elevilor, în loc de a substitui itemul dificil cu unul lejer.

Concluzii și recomandări:

Testarea tematică aplicată elevilor clasei a V-a la limba și literatura română a urmărit dezvoltarea competențelor de receptare a mesajului scris și oral, operarea cu vocabularul, aplicarea cunoștințelor gramaticale, precum și capacitatea de exprimare scrisă coerentă și corectă. Proba a avut un conținut relevant pentru vârsta elevilor și cu un potențial formativ ridicat.

Analiza rezultatelor evidențiază o medie națională de 6,50, cu o concentrare semnificativă a notelor între 6 și 8 (peste 73%). Acest fapt indică un nivel mediu de achiziții, dar și existența unor puțin semnificative diferențe de performanță între elevi. 7,50% din ei, un procent îngrijorător, nu au promovat testul, iar 0,10% nu au acumulat niciun punct, aspect ce reflectă existența unor dificultăți serioase, pentru acești elevi, în receptarea informației de bază.

Obiectivele de evaluare la limba și literatura română în clasa a V-a au permis constatarea următoarei stări de lucruri: în linii mari, la finalul primului an de gimnaziu, elevii desprind și relaționează sensurile conținute într-un tot informațional transmis de un fragment de text literar la prima vedere. Au fost evaluate situațiile în care elevul cu o anumită experiență de cunoaștere în primul an de gimnaziu se poate descurca ușor. Nu au fost penalizate situațiile care reflectă încercarea elevului de a utiliza anumite domenii ale limbii, neelucidate încă la lecții. Este firesc deci să transpară erori de plasare a cratimei, întrucât specificul detaliat al aplicării acestui semn ortografic urmează să fie învățat în mai multe unități tematice, dar se comit amplu erori în cazuri ce ar fi trebuit să devină automatisme (*la văzut, se v-a bucura*). Nivelul mai profund sau mai superficial de valorificare a sensurilor este în funcție de experiența de lectură și de cunoaștere a elevilor, însă experiența nu se arată, per ansamblu, consistentă. Elevii au, parțial, abilități de a identifica și pune în relație fapte de limbă, a le utiliza conotațiile, fapt ce demonstrează că la lecții s-a insistat pe lucrul cu semnele textului. Deși un procent semnificativ este capabil a-și construi logic propriul text, a-l redacta ortografic și a plasa semnele de punctuație în funcție de elementele de constituire a mesajului, exercițiul în sine presupune o serie de lacune: deficiența ducerii la capăt a gândului, exprimarea improprie, dificultatea găsirii cuvântului potrivit, aplicarea formelor gramaticale – cazuale, pronominale, verbale – solicitate de context etc. Textului-descriere îi lipsește adesea șirul de elemente care constituie propriu-zis cadrul ce urmează a fi descris; altele aceste elemente există, dar sunt, simplu, înșirate, fără a fi prezentate într-un cadru unic, în text fluent. Textul dialogat, cu tot numărul de replici asigurat, prezintă în cazuri frecvente situații care demonstrează capacitatea deficientă de a susține o discuție pe o temă anumită. Replica se construiește formal, improprie unei discuții susținute de un copil de 11-12 ani.

Sub aspect pedagogic, analiza pe itemi scoate în evidență competențele consolidate, dar și punctele vulnerabile. Rezultate bune s-au înregistrat la itemii de cunoaștere-înțelegere (1, 2 și 3). Aproximativ 90% dintre elevi au înțeles în linii mari corect mesajul textului, fapt ce indică o relativă însușire a strategiilor de lectură și a unor noțiuni de bază din știința despre limbă. În schimb, dificultăți evidente apar în cazul itemilor care implică transpunerea formelor verbale (itemul 4), fapt ce relevă o nevoie clară de consolidare a noțiunilor gramaticale prin metode funcționale și aplicative. De asemenea, doar un sfert dintre elevi au putut construi un enunț corect cu vocabula *feerie*, deși textul furniza indicii semantice suficiente. Aceasta arată necesitatea cultivării capacității de deducere a sensurilor cuvintelor din context și de utilizare a lexicului în contexte variate. Nerealizarea masivă a unui astfel de item trebuie să sugereze autorității instituționale să dezvolte strategii de receptare a textului, să-i învețe pe elevi a lucra în profunzime cu semnele acestuia, deducând din ele mesaj și conotații.

Itemii de sinteză și evaluare (6 și 8) au evidențiat, de asemenea, lacune în exprimarea ideilor în mod logic și personalizat. Descrierea camerei personajului a fost bine realizată doar de o minoritate (sub 25%), în timp ce peste o treime din elevi au înregistrat performanțe slabe. Lucrurile nu stau foarte strălucit nici la elaborarea dialogului. Performanțele bune în acest sens s-au corelat în mod direct cu frecvența lecturii, indicând importanța formării gustului pentru

citit (dar și a obișnuinței asidue de a citi) încă din clasele primare. Deprinderea competenței de a elabora replici judicioase este definitorie pentru învățarea abilității de a polemiza, ale cărei fundamente se vor pune în perioada imediat următoare, când elevului i se deprinde gândirea abstractă.

Această situație subliniază importanța exersării sistematice a discursului descriptiv și dialogat, precum și a antrenării elevilor în activități de producere de texte care să le stimuleze imaginația, coerența, exprimarea afectivă și rațională.

Rezultatele evaluării subliniază necesitatea unui efort pedagogic suplimentar în direcția dezvoltării competențelor expresive, a integrării conștiente a noțiunilor gramaticale și a stimulării lecturii reflexive. De asemenea, dificultățile de exprimare, vocabular limitat și lipsa coerenței logice în redactări arată necesitatea intensificării activităților de producere de text și dezvoltare a exprimării orale și scrise. Pe termen mediu, propunerea unor activități diferențiate, orientate spre competențele inferențiale și creative, va sprijini progresul elevilor din această categorie de vârstă.

Măsuri remediale recomandabile în cadrul educației literar-artistice și lingvistice **pentru cadrele didactice** care, în anul școlar următor, vor realiza procesul educațional în clasele inițiale de gimnaziu a V-a:

- inserarea, în proiectul didactic anual (proiectul de lungă durată), a atelierelor de lectură și de discuție în bază de povești;
- aprofundarea percepției acțiunii, sistemului de personaje, limbajului basmelor, pentru exprimarea poziției copilului în raport cu acestea;
- dezvoltarea imaginației elevilor prin invocarea situațiilor de evocare a unor întâmplări, de descriere a unor obiecte/ fenomene, de comparare a elementelor de realitate/ ficțiune, de prezentare a propriei impresii, de luare a atitudinii;
- compararea specificului de limbaj al basmelor adunate de Grigore Botezatu și de Petre Ispirescu, al basmelor culte (Mihai Eminescu, Ioan Slavici, Ion Luca Caragiale);
- proiectarea secvențelor ce țin de fonetică, formare a cuvintelor, valori morfologice și sintactice, nuanțe stilistice în baza textului explorat la clasă;
- organizarea în manieră ludică a secvențelor ce țin de învățarea ortografiei, ortoepiei, a stilului elevat.

Sugestii pentru instituțiile de învățământ:

- A realiza la clasă analiza lucrărilor scrise, stabilind punctele tari și slabe ale manifestării elevilor în cadrul testării tematice.
- A stabili, pentru fiecare clasă, pași concreți de remediere a situațiilor nefavorabile.
- A aborda sistemic, în cadrul comisiilor metodice:
 - strategii de elaborare a situației de învățare/ evaluare în cheia competențelor asimilate;
 - asigurarea percepției adecvate de către elevi a situației de învățare/ evaluare;
 - prezentarea situației de evaluare **în format la prima vedere**, familiarizând elevii cu specificul întotdeauna nou, neașteptat, *ca în cotidian* al problemei ce se cere a fi depășită;
 - diversificarea formelor de învățare prin proiecte interdisciplinare, și contexte ce stimulează implicarea activă și corelează cunoștințele școlare cu realitatea.
- A intensifica activitățile de remediere și sprijin individualizat pentru elevi cu diferit nivel de capacități, în special pentru elevii cu dificultăți persistente în actul cunoașterii, pe baza diagnosticării formative, implicând corpul profesoral în conceperea instrumentelor flexibile de intervenție didactică.
- A pune în discuție rezultatele sistematizate și concluziile la ședințele Consiliului profesoral, adoptând politici instituționale eficiente, de valorificare a potențialului intelectual al elevilor.
- A stimula motivația pentru învățare prin mijloace didactice interactive, inclusiv prin integrarea elementelor ludice, proiecte interdisciplinare și contexte relevante pentru viața reală.

Sugestii pentru organele locale de specialitate în domeniul învățământului:

- A realiza analiza per raion/ municipiu a rezultatelor elevilor.
- A realiza inspecții tematice focalizate pe calitatea demersului didactic, însoțite de mentorat pentru pedagogii implicați.
- A organiza, inclusiv cu invitarea experților, seminare tematice, ateliere didactice pentru pedagogi, evidențiind dezvoltarea competențelor de proiectare a sarcinilor care implică gândirea critică, sinteza, evaluarea și exprimarea personală.
- A intensifica schimbul de bune practici de predare-învățare-evaluare în instituțiile de învățământ din subordine.